

CZEŚĆ I
SPRAWOZDANIE ZE ZJAZDU.

PROTOKÓŁ

I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie.

Zarząd Główny Związku Inżynierów Drogowych w Warszawie wspólnie z Zarządem I. Ogólno-Polskiej Wystawy Drogowej we Lwowie urządził w czasie od 9. do 11. września 1926 r. podczas trwania I. Ogólno-Polskiej Wystawy Drogowej we Lwowie

I. OGÓLNO-POLSKI ZJAZD INŻYNIERÓW DROGOWYCH.

Program Zjazdu był następujący:

9-go września 1926 r. o godzinie 11-tej: Otwarcie Zjazdu oraz powitanie przez Reprezentację Rządu, Miasta, Politechniki Lwowskiej, Zarządu Wystawy i t. p.

Wybór Prezydium Zjazdu, podział na Sekcje, uchwalenie regulaminu Sekcji, Zwiedzenie Wystawy Drogowej.

10-go września 1926 r. o godzinie 10-tej: Prace i obrady w Sekcjach cały dzień z przerwą objadową.

11-go września 1926 r. o godzinie 10-tej: Posiedzenie Członków Związku Inżynierów Drogowców wspólnie z gośćmi Zjazdu, jako doroczne IX. sprawozdawcze Walne Zebranie.

O godzinie 16-tej: Plenarne Zebranie Zjazdu, przeprowadzenie uchwał oraz zakończenie Zjazdu.

Zakreślony program Zjazdu został w zupełności wykonany, jak następuje:

CZĘŚĆ I.

Posiedzenie plenarne z 9-go września 1926 r.

Punktualnie o godzinie 11-tej nastąpiło otwarcie I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych, przyczem mowę powitalną wygłosił **Inż. Kazimierz Rogoziński**, Dyrektor Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych Województwa Lwowskiego oraz Przewodniczący I. Ogólno-Polskiej Wystawy Drogowej we Lwowie¹⁾.

¹⁾ Przemówienie Inż. Rogozińskiego zamieszczono osobno na str. 27.

Na wniosek **Inż. Emila Bratry**, Naczelnika Wydziału Drogowego Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych we Lwowie, przystąpiono do wyboru Prezydium Zjazdu z następującym wynikiem:

Prezesem honorowym Zjazdu wybrano **Inż. Melchiora Nestorowicza**, Dyrektora Departamentu Drogowego Ministerstwa Robót Publicznych.

Prezesem rzeczywistym Zjazdu wybrano **Inż. Kazimierza Rogozińskiego**, Dyrektora Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych we Lwowie.

Zastępcami prezesa wybrano: **Inż. Stanisława Kalinowskiego**, Naczelnika Wydziału Budowy Mostów Ministerstwa Robót Publicznych oraz **Inż. Kazimierza Engla**, Dyrektora Wydziału Drogowego Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie.

Prezes Inż. Rogoziński powołał na Sekretarzy Zjazdu **Inż. Jana Brylińskiego**, Referendarza Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych we Lwowie, oraz **Inż. Antoniego Łagunę**, Kierownika odbudowy dróg podmiejskich w Warszawie.

Po ukonstytuowaniu się Prezydium Zjazdu, **Inż. Kalinowski** odczytał list **Inż. Nestorowicza** następującej treści:

Do Prezydium Zjazdu Inżynierów Drogowych.

Nie mogąc mimo najszczerzej chęci przyjechać na Zjazd do Lwowa z powodu nagłej delegacji służbowej do Wilna, uprzejmie proszę Prezydium Zjazdu o złożenie w moim imieniu gorących słów powitania i życzenia pomyślnego przebiegu i owocnych wysiłków.

W dziedzinie gospodarki drogowej przed Polską stoją olbrzymie zadania, wymagające dla urzeczywistnienia olbrzymich wysiłków finansowych Państwa i Samorządów.

Musimy przyprowadzić do porządku istniejące drogi, wybudować wiele tysięcy dróg, aby uzdrowić stosunki komunikacyjne, dzięki którym Państwo traci corocznie olbrzymie sumy.

Jedno tylko rolnictwo dzięki złemu stanowi dróg traci rocznie najmniej 400—500 milionów złotych w koszcie utrzymania zwiększonej siły pociągowej z powodu złego stanu dróg. Koszt zupełnie nieprodukcyjnie obciąża rolnictwo.

Olbrzymie sumy, jakie winny być przeznaczone, aby wyrównać w ciągu 20—30 lat zaniedbania w rozwoju dróg, winny być użyte celowo i rozumnie, musimy przeto dążyć do tego, aby poziom techniki był możliwie wysoki, a administracja celowo zorganizowana i sprężysta.

Musi powstać w Polsce tak, jak powstał zagranicą, specjalny typ inżyniera drogowego.

Technika drogowa wymaga specjalizacji. Minęły czasy, kiedy uważano technikę drogową jako coś podrzędnego w dziedzinie budownictwa drogowego.

Dziś dzięki rozwojowi komunikacji samorządowej technika drogowa wysuwa się na czoło zagadnień komunikacyjnych. Nie możemy

sobie pozwolić na zakładanie specjalnych kolegów drogowych, jakie n. p. są w Stanach Zjednoczonych. Z konieczności w szkołach wyższych i średnich musimy zadowalniać się programem ogólnym w zakresie techniki komunikacyjnej i dopiero w życiu praktycznym wychowawcy tych szkół specjalizują się.

Aby taką specjalizację pogłębić, należy oprócz studjów literatury specjalnej urządzać zjazdy fachowe i wystawy drogowe. Wiele uznania należy się inicjatorom Zjazdu Inżynierów Drogowych z całej Rzplitej, tj. obecnemu Zarządowi Związku Inżynierów Drogowych oraz inicjatorom Wystawy Drogowej, którzy nie szczędzili swych sił i pracy, stworzyli Wystawę w bardzo krótkim czasie — ciekawą i jak na nasze stosunki wielką.

Dążyć należy, aby Zjazdy i Wystawy powtarzały się perjodycznie. Należy mieć nadzieję, że nastąpi to dzięki stałej organizacji, jaka powstaje pod nazwą: „Stowarzyszenia Polskich Kongresów Drogowych“.

Z inicjatywy kilku instytucji i grona osób interesujących się techniką drogową, został wybrany komitet organizacyjny, opracowany statut i podany do rejestracji. Niestety dzięki przewlekłym formalnościom komitet nie mógł jeszcze przystąpić do pracy. Jest jednak pewność, że wkrótce to nastąpi i w roku przyszłym zwołany będzie I-szy Polski Kongres Drogowy, skupiający wszystkie czynniki interesujące się rozwojem dróg i że równocześnie podczas trwania Kongresu urządzona będzie doroczna Wystawa Drogowa.

W imieniu Komitetu organizacyjnego Stowarzyszenia Polskich Kongresów Drogowych proszę o poparcie przez Zjazd zamierzeń tego Komitetu.

Oby Zjazd Lwowski i Wystawa Drogowa Lwowska były pierwszym krokiem ku postępowi sprawy drogowej w Polsce i przyczyniły się do uświadomienia wśród społeczeństwa znaczenia tej niedocenionej dotychczas gałęzi gospodarki drogowej.

Uczestnikom Zjazdu przesyłam koleżeńskie pozdrowienie

M. Nestorowicz.

Wojewoda Lwowski **Dr. Paweł Garapich** powitał Zjazd w imieniu Rządu przyczem zwrócił uwagę na zniszczenie dróg od roku 1914 i gorąco powitał inicjatywę urządzenia I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych.

Prezydent król. stoł. miasta Lwowa **Józef Neumann** powitał obecnych w imieniu Miasta.

Dowódca D. O. K. VI. Generał Dywizji **Inż. Władysław Sikorski** powitał gorąco Zjazd w imieniu Wojskowości, przyczem zwrócił uwagę na doniosłość dróg ze względów strategicznych oraz na znaczenie dróg

w przyszłej wojnie. Mowca stwierdził, że gospodarka drogowa w Polsce wymaga rewizji, drogi zaś same wymagają inwestycji na wielką skalę. Jako b. szef Rządu dążył do przeprowadzenia rewizji, jednak wypadki polityczne nie pozwoliły mu na zrealizowanie planów.

Społeczeństwo nasze wykazało w gospodarce drogowej brak ścisłej kalkulacji, analizy i zimnego rozumu i w przyszłości należy dążyć do tego, aby inżynierowie zajęli się drogami bez wtrącania się do tego czynników postronnych.

Prezes Izby Handlowej i Przemysłowej we Lwowie **Dr. Henryk Kolischer** powitał Zjazd Imieniem tej Izby i podziękował za odbycie tak ważnego Zjazdu w budynku Izby. Zwrócił uwagę, że sprawa drogowa w Polsce jest bolączką społeczną, jest przeszkodą dla rozwoju i obrony Państwa.

Jako przykład gospodarki drogowej naprowadził Stany Zjednoczone w Ameryce, gdzie odrodzenie gospodarcze i kulturalne rozpoczęło od dróg. Następnie zwrócił uwagę, że droga jest podstawą gospodarki leśnej i rolnej, tak bogato reprezentowanej w Polsce. W Imieniu Izby Handlowej i Przemysłowej przyrzekł jak najdalej idące poparcie w sanacji stosunków drogowych na terytorjum Rzeczypospolitej.

Rektor Politechniki Lwowskiej **Dr. Karol Wątarek** powitał Zjazd w imieniu Politechniki. Mowca stwierdził, że drogi na naszym terytorjum stoją na bardzo niskim poziomie rozwoju i że należy dążyć do sanacji tych stosunków a w szczególności: do dobrej organizacji służby drogowej, do starania się o środki na budowę dróg, do wyszukania tanich i dobrych materiałów do budowy dróg i w końcu do naprawy istniejących dróg i rozbudowy sieci drogowej w Polsce.

Członek Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie i Poseł na Sejm **Inż. Jakób Pawłowski** powitał Zjazd w imieniu Tymczasowego Wydziału Samorządowego we Lwowie. Mowcą zwrócił szczególną uwagę na fanatyczne zamiary pewnych czynników w sprawie zniesienia Ministerstwa Robót Publicznych i wyraził pogląd, że powyższą sprawą mogą zajmować się i decydować jedynie fachowcy-inżynierowie, przytem wyraził nadzieję, że obecny Zjazd w pierwszym rzędzie wydatnie zajmie się nią, rezultatem czego będzie pomyślne rozwiązanie tej kwestji.

Prezes Małopolskiej Izby Inżynierskiej **Inż. Kazimierz Gąsiorowski** powitał Zjazd w Imieniu Izby i złożył serdeczne życzenia. Mowca zwrócił uwagę na fatalne stosunki drogowe na kresach, przyczem nadmienił, że Państwo powinno dążyć w pierwszym rzędzie do połączenia Kresów Wschodnich drogami z Macierzą.

Po ukończeniu powyżej wyszczególnionych mów powitalnych **Inż. Emil Bratro** wygłosił referat inauguracyjny p. t. „**Społeczne znaczenie problemu drogowego**“.

Poczem nastąpiła 10-ciu minutowa pauza.

Po pauzie przystąpiono do dalszego porządku dziennego, t. j. do podziału Zjazdu na Sekcje.

Przez aklamację utworzył Zjazd 2. Sekcje, a to **Sekcję Techniczną** i **Sekcję Administracyjną**.

Przewodniczącym Sekcji Technicznej wybrano **Inż. Władysława Ziemińskiego** Radcę budownictwa Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych we Lwowie, Sekretarzem zaś **Inż. Marjana Rapaczyńskiego** — referendarza Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych we Lwowie.

Przewodniczącym Sekcji Administracyjnej wybrano **Inż. Władysława Trylińskiego** — Dyrektora Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych w Warszawie, zaś Sekretarzem tej Sekcji **Inż. Stanisława Warchoła** — referendarza Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych w Kielcach.

Następnie uchwalono **regulamin obrad sekcyjnych** I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie, następującej treści:

§ 1.

Uczestnicy Zjazdu dzielą się na dwie Sekcje:

- A) Sekcję Techniczną;
- B) Sekcję Administracyjną.

§ 2.

Obradami sekcyjnymi kierują wybrani na plenarnem zebraniu Przewodniczący Sekcji, ustanawiają porządek referatu, zarządzają głosowanie nad przedłożonymi rezolucjami, przyczem rozstrzygają bezapelacyjnie wynik głosowań.

Przewodniczący Sekcji przedkładają powzięte uchwały Prezydium Zjazdu.

Do pomocy mają Przewodniczący Sekcji dodanych Sekretarzy Sekcyjnych wybranych przez zebranie plenarne.

§ 3.

Rozpoczęcie obrad Sekcyjnych jak również lokal obrad ustalony jest w programie Zjazdu.

§ 4.

Kierownictwo wspólnych posiedzeń obu Sekcji przypada Przewodniczącemu Sekcji Technicznej.

§ 5.

Na zebraniu plenarnem Zjazdu zgłaszają uczestnicy swoją przynależność do poszczególnych Sekcji na odpowiednich arkuszach wyłożonych w sali.

Zgłoszenie to nie przesądza możliwości wzięcia udziału w Sekcji nie zgłoszonej.

§ 6.

Przewodniczący Sekcji zarządzają po wygłoszonym referacie dyskusję. W dyskusji mają prawo wziąć udział wszyscy członkowie Zjazdu, przyczem Przewodniczący Sekcji w miarę uznania ma prawo zredukować przemówienie dyskusyjne do czasokresu pięciu minut.

§ 7.

Na zarządzenie Przewodniczącego Zjazdu przedkładają Przewodniczący Sekcji przeprowadzone uchwały plenarnemu Zebraniu.

§ 8.

Przewodniczącym Sekcji przysługuje prawo zarządzania przerw w miarę uznania.

Następnie Zjazd uchwalił wysłać następujące telegramy:

A) „Do Pana **Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej**
w Warszawie.

I. Ogólno-Polski Zjazd Inżynierów Drogowych we Lwowie rozpoczynając swe prace na pożytek Ojczyzny ośmiela się złożyć Panu Prezydentowi wyrazy czci i hołdu.
Prezydjum Zjazdu.“

B) „Do **Prezesa Rady Ministrów** w Warszawie.

I. Ogólno-Polski Zjazd Inżynierów Drogowych we Lwowie składa Panu Prezesowi wyrazy należnej czci i rozpoczyna obrady w przeświadczeniu, że Pan Prezes raczy przychylnie przyjąć pod uwagę wyniki prac Zjazdu, zaniepokojonego o dalsze losy organizacji władz technicznych w Polsce.
Prezydjum Zjazdu.“

C) „Do Pana **Marszałka Sejmu** w Warszawie.

I. Ogólno-Polski Zjazd Inżynierów Drogowych we Lwowie, otwarty w obecności Władz Wojskowych, Administracyjnych i Naukowych oraz Przedstawicieli organizacji samorządowych i społecznych, stwierdza jednogłośnie, że naprawa i rozbudowa sieci dróg jest jedną z najważniejszych potrzeb państwowych, a oświadczając Panu Marszałkowi wyrazy głębokiej czci, uprasza o łaskawe wysłuchanie uchwał, jakie Zjazd poweźmie.
Prezydjum Zjazdu.“

D) „Do Pana **Ministra Robót Publicznych** w Warszawie.

I. Ogólno-Polski Zjazd Inżynierów Drogowych poczytuje sobie za obowiązek podziękowanie za umożliwienie inżynierom drogowym obrad nad sprawą drogową i składając wyrazy należnej czci, prosi

Prezydium Zjazdu."

Inż. Nestorowicza w Warszawie.

Prezydium Zjazdu."

„International Congr s de la Route — Milano, Italie.

Le President du Comité."

Medjolan, Włochy.

!)

754/W. drog.

Polską Wystawę Drogową.

kowskim -- pl. Bernardyński l. 7.

Przewodniczący:

Inż. Rogoziński m. p.

następujący telegram:

Deux mille Collègues réunis au cinquième Congrès international de la route Vous envoient vifs remerciements pour votre exquise amabilité avec les plus cordiaux souhaits de bon travail. Secrétaire général Lori."

Kolegów zebranych na piątym Kongresie Międzynarodowym Drogowym zasyła Wam gorące podziękowanie za Waszą wytworną uprzejmość wraz z jak najserdeczniejszymi życzeniami pomyślnych prac. Naczelný Sekretarz Lori,"

CZĘŚĆ II.

Protokół posiedzenia Sekcji Technicznej

I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie

odbytego dnia 10. września 1926 r. w Sali IV. Lwowskiej Politechniki
przy liczным udziale Kolegów przybyłych z trzech b. Dzielnic Rzeczyposp.

Przewodniczący: **Inż. Władysław Ziemiński.**

Sekretarz: **Inż. Marjan Rapaczyński.**

Początek godzina 10. rano.

Porządek dzienny:

I. Referat **Inż. S. Siła-Nowickiego „Klinkier i drogi klinkierowe w Polsce“** wygłosił referent osobiście, poczem odbyła się dyskusja, w której brali udział: Inż. Ziemiński, Inż. Kalinowski i Inż. Bajkiewicz.

Na podstawie tej dyskusji powzięto następującą rezolucję:

Nr. 1. „Sekcja Techniczna I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie, wyraża podziękowanie Kol. Inż. S. Siła-Nowickiemu za tak szczegółowe i wyczerpujące przygotowanie referatu o klinkierach i drogach klinkierowych w Polsce i uprasza referenta o opublikowanie swej pracy w jednym z czasopism technicznych. Zarazem uprasza Sekcja techniczna Ministerstwo Robót Publicznych o zajęcie się tak aktualną sprawą, o poparcie jej przez wdrożenie akcji zmierzającej do rozwoju budowy klinkierni i zastosowanie klinkierów do budowy dróg w Polsce.“

II. Referat p. t.: „**Kilka słów o maszynach drogowych**“ wygłosił **Inż. Konrad Lisowski.** W dyskusji, która się wywiązała wzięli udział Inż. Kalinowski, Inż. Rzewuski i Inż. Giejsztowt.

Na podstawie tej dyskusji uchwalono następującą rezolucję:

Nr. 2. „Sekcja Techniczna I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie, wyraża słowa podziękowania Koledze Inż. K. Lisowskiemu za jego referat p. t. „Kilka słów o maszynach drogowych“ i uprasza Władze Centralne a mianowicie Ministerstwo Robót Publicznych i Ministerstwo Przemysłu i Handlu:

1) o zarządzenia ułatwiające Kierownikom Państwowych Zarządów Drogowych nabycie samochodów osobowych względnie motocykli dla umożliwienia należytej kontroli przy budowie i konserwacji dróg i mostów, gdyż to jedynie gospodarkę drogową wprowadzi na należyte tory;

2) o wprowadzenie standaryzacji maszyn drogowych;

3) o zredukowanie różnych zbyt uciążliwych opłat utrudniających rozwój automobilizmu w Polsce, który dla obrony granic Państwa ma pierwszorzędne znaczenie."

III. Referat: **„O budowie mostów drogowych — praktyczne uwagi na czasie“**, wygłosił Inż. **Władysław Krzysztoń**, poczem wywiązała się dyskusja, w której głos zabrali Prof. Dr. Thullie, Inż. Kalinowski. Poczem uchwalono następującą rezolucję:

Nr. 3. „Sekcja Techniczna I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie dziękuje referentowi W. Krzysztoniowi za jego obszerny referat p. t. „O budowie mostów drogowych — praktyczne uwagi na czasie“, upraszając go o opublikowanie tej pracy wraz z odnośnymi planami mostów, wykonanych i projektowanych, w którymś z pism technicznych dla zainteresowania tą sprawą Władz i kół fachowych."

IV. Referat p. t. **„Nowa konstrukcja drewniana mostu kratowego“**, wygłosił autor systemu Inż. **Leon Groch**, poczem wywiązała się dyskusja, w której zabrali głos Inż. Thullie, Inż. Kalinowski i Inż. Mikuła. Następnie uchwalono rezolucję:

Nr. 4. „Sekcja Techniczna I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie dziękując referentowi Inż. L. Grochowi za jego referat p. t. „Nowa konstrukcja drewniana mostu kratowego“, którym zapoznał nas ze swoim systemem.

Sekcja uznaje zalety tej konstrukcji i uprasza referenta o ogłoszenie referatu drukiem w jednym z czasopism technicznych oraz uprasza autora o przedłożenie Ministerstwu Robót Publicznych typów dla obciążeń II. kl. i różnych rozpiętości, nie wątpiąc, że Ministerstwo Robót Publicznych zajmie się rozpowszechnieniem tego systemu."

Ze względu na opóźnioną porę posiedzenie Sekcji Technicznej zakończono o godzinie 14²⁰ z tem, że dalsze zapowiedziane referaty będą wygłoszone na wspólnym posiedzeniu obu Sekcji tego samego dnia o godzinie 16-tej w tej samej sali.

Sekretarz:
Inż. Rapaczyński m. p.

Przewodniczący:
Inż. Ziemiński m. p.

MP. 247

CZĘŚĆ III.

Protokół posiedzenia Sekcji Administracyjnej

I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie

odbytego dnia 10. września 1926 r. w Sali Nr. I. Lwowskiej Politechniki,
przy licznym udziale Kolegów, przybyłych z b. trzech Dzielnic Rze:zyposp.

Przewodniczący: **Inż. Władysław Tryliński.**

Sekretarz: **Inż. Stefan Warchoł.**

Początek godzina 10.

Porządek dzienny:

I. Referat Inż. F. Przewirskiego: „Organizacja I. Instancji Zarządu Drogowego z przykładem uwzględnienia stonunków w Województwie Tarnopolskiem.”

Po wygłoszeniu tego referatu postawiono nagły wniosek ażeby dyskusję nad nim przeprowadzono wspólnie z dyskusją nad referatem Inż. Trylińskiego.

Sekcja uchwaliła ten wniosek przez aklamację, poczem Inż. Tryliński oddał przewodnictwo w ręce Inż. Bratry, sam zaś wygłosił referat p. t.:

II. „Stanowisko techniki w Administracji państwowej.”

Nad referatem Inż. Przewirskiego i Inż. Trylińskiego otwarto wspólną dyskusję, w której zabierali głos: Inż. Kruk, Inż. Siła-Nowicki, Inż. Warchoł i inni.

Na podstawie tej dyskusji uchwalono następujące wnioski:

Nr. 5. „Wszystkie działy Administracji technicznej mianowicie: Zarząd państwowych kolei, również poczt i telegrafów, administracja budowlana, drogowa i wodna, oraz pomiary kraju powinny być ześrodkowane w Ministerstwach fachowych.”

Nr. 6. „Ministerstwa techniczne powinny być zorganizowane na zasadach równorzędności z pozostałymi Ministerstwami, przysługuje więc im prawo posiadania własnych organów administracji II. i I. instancji i bezpośredniego z nimi komunikowania się.”

Nr. 7. „Polityka drogowa zasadniczo powinna być jednolita, ześrodkowana w fachowym Ministerstwie technicznym; w warunkach obecnych konieczną jest administracja dwutorowa, mianowicie państwowa i samorządowa, co nie wyklucza możliwości pozostawienia administracji drogowej Samorządom Wojewódzkim, gdzie one działają sprawnie.”

Nr. 8. „Zważywszy konieczność zaopatrzenia inżynierów drogowych w nowoczesne środki komunikacyjne, służące do podniesienia sprawności administracji drogowej, Zjazd zwraca się do Wysokiego Rządu z prośbą, by tenże przeprowadził pertraktacje z odpowiednimi firmami celem umożliwienia zakupna na najdogodniejszych warunkach przez inżynierów samochodów, oraz aby ze swej strony przez zwolnienie tych samochodów od cła i najdalej idącej ulgi taryfowej umożliwił przeprowadzenie tej akcji.

Szczegółowe wykonanie tej akcji powierza Zjazd Prezydium Związku Inżynierów Drogowych w Warszawie.“

Nr. 9. „Celem należytego wykorzystania pracy inżynierów drogowych w kierunku fachowym oraz możliwości zwiększenia ilości przydzielonych km. dróg, Zjazd uważa za wskazane, odciążenie inżynierów drogowych w sprawach kasowo-książkowo-statystycznych, a to przez przydzielanie do tych czynności osobnych sił biurowych. W tym też celu Zjazd uważa za wskazane wszczęcie przez miarodajne Władze akcji, celem udoskonalenia, uproszczenia i ujednostajnienia tej dziedziny administracji drogowej.“

Nr. 10. „Zjazd uważa za wskazane jak najszybsze uregulowanie stosunków i praw służbowych niższej linjowej służby drogowej.“

Nr. 11. „Zjazd uważa za wskazane poddanie rewizji obecnych zasad ubezpieczenia w Kasach Chorych i Zakładach Ubezpieczeń od wypadków zarówno służby jak i robotników drogowych, a to w kierunku znacznego zmniejszenia kosztów obecnie stąd wynikających, a zarazem podwyższenia korzyści jakich ubezpieczonym ustawa dawać powinna.“

Po uchwaleniu powyższych rezolucji **Inż. Bratro** oddał przewodnictwo w ręce Przewodniczącego Sekcji Zjazdu poczem sam wygłosił referat:

III. p. t. „Przysposobienie naszych dróg na wypadek wojny.“

Po wygłoszeniu referatu zabrał głos Ppłk. Jan Słuszkiewicz delegat D. O. K. Toruń, poczem uchwalono następujące rezolucje:

Nr. 12. „Celem należytego przysposobienia naszych dróg na wypadek wojny, okazuje się koniecznem:

a) utworzenie wojennych zapasów żywionych na każdym km. drogi w ilościach dostatecznych do pokonania wojskowego ruchu w okresie co najmniej 3-miesięcznym;

b) należyte przysposobienie dróg dojazdowych do miejsc poboru kamienia do ruchu motorowego;

c) przydzielenie władzom drogowym dostatecznej ilości polnych kolejek roboczych z wyłączeniem wszelkiej kompetencji w tym kierunku Zarządu kolejowego;

- d) dokładne ustalenie sposobu poboru materiałów wybuchowych dla celów eksploatacji kamienia w okresie wojennym;
- e) utworzenie wojennych zapasów narzędzi drogowych;
- f) zabezpieczenie stosownego przydziału motorowych środków transportowych i
- g) militaryzacja całej służby drogowej w chwili wybuchu wojny.

IV. Inż. S. Warchoł wygłosił referat p. t.: „**Organizacja samopomocy koleżeńskiej inżynierów drogowych.**”

Sekcja Zjazdu przyjęła powyższy referat bez dyskusji do wiadomości poczem uchwalono następujące rezolucje:

Nr. 13. „Zebrani na I. Ogólno-Polskim Zjeździe Drogowym Inżynierowie Drogowi postanawiają przystąpić do Związku Inżynierów Drogowych w Warszawie, na podstawie statutu Związek ten obowiązującego.”

Nr. 14. „Dla opracowania ewentualnych zmian w statucie, jakie ze względu na rozszerzenie grona członków tego Związku będą koniecznymi do przeprowadzenia, wybiera się komitet w składzie: Inż. Rogozińskiego, Kossowskiego, Warchoła, Rozmuskiego i Bratro, z poleceniem jak najszybszego wprowadzenia w czyn uchwały wyrażonej w punkcie pierwszym.”

Na tem posiedzenie zamknięto o godzinie 15-tej.

Sekretarz:

Inż. S. Warchoł m. p.

Przewodniczący:

Inż. W. Tryliński m. p.

CZĘŚĆ IV.

Protokół wspólnego posiedzenia Sekcji Technicznej i Administracyjnej

I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie

odbytego 10. września 1926 w sali IV. Lwowskiej Politechniki przy licz-
nym udziale Kolegów przybyłych z trzech b. Dzielnic Rzeczypospolitej.

Przewodniczący: **Inż. Władysław Ziemiński.**

Sekretarz: **Inż. Marjan Rapaczyński.**

Początek o godzinie 16-tej.

Porządek dzienny:

Na tem posiedzeniu wygłoszono następujące referaty:

I. Referat p. t. „**Granica rozwoju materiałów drogowych**” wygło-

sił **Inż. Mieczysław Lerski**, popierając swój referat tablicami, datami i wykresami przez siebie sporządzonemi. Dyskusji nie było.

Po referacie uchwalono następującą rezolucję:

Nr. 15. „Sekcja Techniczna i Administracyjna I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie, wyraża podziękowanie referentowi Koledze Inż. Lerskiemu, za jego wyczerpujący i ścisły referat p. t. „Granica rozwoju materiałów drogowych“ traktujący teoretycznie o granicach rozwoju materiałów i dający możliwość kontroli praktycznych wyników.

Sekcja uprasza referenta o ogłoszenie referatu drukiem w jednym z czasopism technicznych.“

II. Inż. Stanisław Manduk — wygłosił referat p. t. „**Budowa dróg w Ameryce z pokazami świetlnymi**“. Poczem uchwalono następującą rezolucję:

Nr. 16 Sekcja Techniczna i Administracyjna I. O. P. Z. składa wyrazy podziękowania za zaznajomienie jej z obszernym, aktualnym i bardzo interesującym referatem p. t. „Budowa dróg w Ameryce“, ilustrowanym obrazami świetlnymi. Dziękuje przytem bardzo inicjatorowi tego referatu Inż. Nestorowiczowi, który swojemi cennymi wskazówkami i datami dał możliwość Szan. referentowi do wygłoszenia tego pouczającego referatu.“

III. Inż. Jan Bryliński wygłosił referat p. t. „**Wykonanie drogi wystawowej**“. Poczem uchwalono następującą rezolucję:

Nr. 16. „Sekcja Techniczna i Administracyjna I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie, składa wyrazy podziękowania Koledze Inż. Brylińskiemu, za jego referat, „Wykonanie drogi wystawowej“ z pokazami świetlnymi i planami Wystawy, który wyjaśnił ile pracy i starań włożył referent w budowę drogi i urządzenie Wystawy Drogowej, z prośbą o ogłoszenie tego referatu drukiem w jednym z czasopism technicznych. Ponieważ referent był jednym z głównych czynników zrealizowania Wystawy Drogowej, w warunkach wyjątkowo materialnie i technicznie trudnych, Sekcja Techniczna i Administracyjna Zjazdu wyraża mu za jego czteromiesięczną wyteżającą pracę i starania wyrazy swego najgłębszego uznania.“

Na tem posiedzenie Sekcji Technicznej i Administracyjnej zamknięto o godzinie 20-tej.

Sekretarz:

Inż. Rapaczyński m. p.

Przewodniczący:

Inż. Ziemiński m. p.

CZEŚĆ V.

Wyciąg z protokołu¹⁾

IX. Sprawozdawczego Walnego Zebrania Członków Związku Inżynierów Drogowych w Warszawie

odbytego 11. września 1926 w sali I. Politechniki Lwowskiej, przy współudziale również Członków I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie, którzy dotychczas nie byli członkami Związku.

Początek zebrania o godzinie 10-tej.

Zebranie charakteryzujące całokształt gospodarki Związku za okres ubiegły wykazało żywotność tego zrzeszenia a równocześnie miało charakter propagandy w kierunku zespolenia wszystkich inżynierów drogowych pracujących na Ziemiach Rzeczypospolitej.

Szczegółowy protokół zebrania znajduje się w aktach Związku.

Zaznacza się równocześnie, że wynikiem wspólnego posiedzenia było natychmiastowe przystąpienie do Związku Inżynierów Drogowych całego szeregu inżynierów z Małopolski, Poznania i Pomorza.

Przewodniczący:
Związku Inżynierów Drogowych,
Zarząd Główny w Warszawie
Kossowski m. p.

CZEŚĆ VI.

Protokół posiedzenia plenarnego

z 11. września 1926 r.

Punktualnie o godzinie 16-tej nastąpiło otwarcie końcowego plenarnego zebrania I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych w auli Politechniki Lwowskiej.

Przewodniczący Zjazdu **Inż. Rogoziński** zagał zebranie wyrażając między innemi radość z powodu znakomitego udania się Zjazdu i zrzeszenia się Inżynierów Drogowych w Polsce²⁾.

Sekretarz generalny Zjazdu **Inż. Bryliński** odczytał następnie pisma i telegramy nadesłane na Zjazd jak następuje:

a) „Dziękuję za przysłane życzenia. Ze swej strony życzę by obrady były uwieńczone jak najpomyślniejszym wynikiem. *Bartel.*”

¹⁾ Sprawozdanie z czynności Zarządu zamieszcza się osobno na str. 32.

²⁾ Przemówienie kol. Rogozińskiego zamieszcza się osobno na str. 27.

b) „Do Zarządu Głównego Związku Inżynierów Drogowych i do Zarządu I. Ogólno-Polskiej Wystawy Drogowej we Lwowie. Dzięki przykremu zbiegowi terminów, wypada mi wyjechać z kraju na pierwszą połowę września, udaję się do Medjolanu w charakterze Delegata Rządu Polskiego na V. Międzynarodowy Kongres Drogowy, właśnie na czas I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowców i I. Ogólno-Polskiej Wystawy Drogowej.

Ponieważ nie będę mógł skorzystać z łaskawego zaproszenia i wziąć osobistego udziału na obu przedsięwzięciach tak pożytecznych dla rozwoju sprawy drogowej w Polsce, proszę przyjąć wyrazy szczerzego uznania dla organizatorów i życzenia jak największego powodzenia.“ Kolegom Cześć!

Inż. Ryszard Minchejmer.

Warszawa, 17. sierpnia 1926.

c) „Do Prezydium I. Zjazdu Inżynierów Drogowych
we Lwowie!

Lwów, 24 sierpnia 1926.

Otrzymawszy niedawno zaproszenia na I. Zjazd Inżynierów Drogowych, pośpieszam donieść z prawdziwą przykrością, że z powodu wyjazdu w dniu 9. września na II. Międzynarodowy Zjazd Mech. Techn. w Zurychu, nie mogę uczestniczyć w Waszym Zjeździe we Lwowie. Przesyłając tedy na ręce W. Pana Przewodniczącego Zjazdu najgorętsze życzenia wydanej pracy Zjazdu, na pożytek i chwałę polskiej techniki, łączę wyrazy wysokiego poważania.

M. P. Huber m. p.“

d) „Szanowny Zarząd I. Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie.

Lwów, Politechnika 31. sierpnia 1926.

Dziękując za łaskawe przysłanie zaproszenia na Zjazd życzę mu jak najlepszego plonu w Kraju naszym, pod tym względem dożyć nisko stojącym.

Poprawa dróg istniejących, dostosowanie ich do wymogów automobilizmu, planowa budowa sieci nowych dróg, zwłaszcza na Wschodzie Polski, przerobienie skandalicznych dróg, napotykaných w naszych miastach, przedewszystkiem zaś we Lwowie, wymagają istotnie energicznego zajęcia się sprawą dróg przez wybitnych fachowców, przedsiębiorców i przez Władze.

Przy sposobności pragnę zwrócić uwagę Kolegów na konieczność stosowania na większą niż dotąd skalę maszyn do równania terenu, nasypywania kamienia, ubijania, maziowania i t. p.

Niedawno widziałem pouczający w tym kierunku film amerykańskiej Firmy „Caterpillar Tractor Company“ pokazujący jak się

odbywa mechanicznie budowa nowych dróg w okolicach tak pierwotnych, jak nasze Kresy Wschodnie.

Powtóre podnieść pragnę z naciskiem potrzebę zwrócenia uwagi PP. Inżynierów Drogowych na „Naukową organizację robót“, której pionierem był sławny dziś Taylor, ponieważ przez zręczne wyzyskanie tych metod można osiągnąć znaczne jeszcze oszczędności w kosztach budowy i utrzymania, a tem samem zachęcić Społeczeństwo i Władze do większych wkładów.

Po trzecie zwracam uwagę na gruby błąd, popełniony przed dwoma laty przez Rząd Grabskiego w sprawie opodatkowania automobili, gdyż z powodu właściwej tamtejszym ludziom słabości do „samorządów“, przyznano Miastom prawo do wyłącznego ściągania podatków od samojazdów. Podatek automobilowy powinien być pozostawiony Zarządowi Drogowemu Państwa, gdyż największe zużycie nawierzchni odbywa się właśnie na drogach państwowych, a nie na brukach miejskich. Dochód z podatków od automobili i innych pojazdów powinno pobierać Państwo, przyznając z niego pewną tylko część na rzecz Miast oraz Samorządowych Związków Drogowych.

Poruszając wreszcie przytem sprawę zniesienia Ministerstwa Robót Publicznych z inicjatywy byłego Prof. Politechniki, który jednak technikiem nie był sądzę, że mimo przesądzenia sprawy przez chwilowo urzędujące Ministerstwa możnaby przeciw znoszeniu placówki twórczej pracy technicznej zaprotestować, a zarazem wskazać, że chyba lepiej byłoby usunąć tak kosztowne i nieproduktywne urzędy jak Ministerstwo Opieki nad Pracą i Ministerstwo Reform Rolnych, których biura możnaby wtedy silnie zredukować a istotnie potrzebne ich działy przyłączyć bądź to do Ministerstwa Przemysłu i Handlu bądź też do Ministerstwa Rolnictwa.

Z koleżeńskim pozdrowieniem

E. Hauswald m. p.

Przewodniczący Sekcji Administracyjnej **Inż. Tryliński** odczytał następnie wyżej podane rezolucje Sekcji Administracyjnej tj. rezolucje Nr. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12 a — 12 g, 13 i 14.

Sekretarz Sekcji Technicznej **Inż. Rapaczyński** odczytał rezolucje uchwalone przez Sekcję Techniczną podane powyżej pod 1, 2, 3 i 4 oraz rezolucje uchwalone przez Sekcję Techniczną i Sekcję Administracyjną na wspólnem posiedzeniu podane pod poz. 15, 16 i 17.

Następnie Zjazd przyjął na posiedzeniu plenarnem wszystkie powyżej wyszczególnione rezolucje przez aklamację.

W dalszym ciągu Delegat Ministerstwa Robót Publicznych **Inż. Kalinowski** wygłosił przemówienie, w którym uznał I. Ogólno-Polską Wy-

stawę Drogową we Lwowie jako bardzo interesującą, podniósł udział Okręgowych Dyrekcji Robót Publicznych w Wystawie, Samorządów, Wydziałów Powiatowych i Sejmików Powiatowych, a w szczególności podniósł świetny udział Lwowskiej Okręgowej Dyrekcji Robót Publicznych, podziwiając ogrom pracy i energii tej Dyrekcji.

Następnie złożył podziękowanie Zarządowi Wystawy za świetne typy dróg na Wystawie Drogowej, nadmieniając, że doświadczenie uzyskane na Wystawie Drogowej we Lwowie będą cenną wskazówką przy urządzaniu Wystaw na przyszłość.

Mowca podniósł następnie, że I. Ogólno-Polski Zjazd Inżynierów Drogowych we Lwowie odniósł ogromny rezultat pod względem moralnym; zwrócił uwagę na obfitość referatów wygłoszonych na Zjeździe Inżynierów Drogowych mimo bardzo krótkiego terminu.

Podniósł doniosłość złączenia się względnie zrzeszenia się Kolegów z całego terenu Państwa.

Następnie wyraził podziękowanie Inż. Rogozińskiemu, Inż. Bratro i Inż. Brylińskiemu za urządzenie I. Ogólno-Polskiej Wystawy Drogowej we Lwowie oraz I. Ogólno-Polskiego Zjazdu Inżynierów Drogowych we Lwowie.

Podziękował Prezesowi Zarządu Głównego Związku Inżynierów Drogowych w Warszawie Inż. Kossowskiemu za urządzenie Zjazdu, a członkom Zjazdu oraz reprezentantom Rządu, Miasta, Politechniki itp. za wzięcie udziału w Zjeździe Inżynierów Drogowych.

Mowę zakończył słowami: do widzenia na Kongresie Drogowym w Warszawie!

Prezes Zarządu Głównego Związku Inżynierów Drogowych w Warszawie **Inż. Kossowski** wygłosił mowę pożegnalną. W przemówieniu tem wyraził radość z powodu uzgodnienia poglądów Inżynierów Drogowych całej Polski na sprawę administracji drogowej i zespolenia się ich w jednej organizacji - Związku.

Podniósł wielką zasługę Kolegów Małopolan w świetnych wynikach Zjazdu i imieniem przyjezdnych podziękował za gościnność.

Zakończył wezwaniem do liczного udziału w I. Polskim Kongresie Drogowym w Warszawie ¹⁾.

Inż. Bratro wygłosił mowę końcową, której rezultatem było uchwalenie następujących rezolucji:

Nr. 18. „I. Ogólno-Polski Zjazd Inżynierów Drogowych stwierdza z ubolewaniem, że sprawa drogowa nie znajduje należytego zrozumienia i poparcie tak wśród Społeczeństwa jak też i Ciał Ustawodawczych.

Z uwagi na rzadką i nieodpowiednią rozbudowę sieć drogową w Polsce, następnie na nieprzystosowanie dróg tych do nowoczesnego

¹⁾ Przemówienie to podaje się osobno na str. 30.

ruchu kołowego, dalej ze względu na kolosalne szkody i straty ekonomiczne, społeczne, kulturalne, oraz militarne jakie dotychczasowy stan dróg tych ze sobą przynosi, zwraca się I. Ogólno-Polski Zjazd Inżynierów Drogowych do całego Społeczeństwa, oraz do Ciał Ustawodawczych z gorącą odezwą w kierunku intensywnego zajęcia się sprawą drogową w Polsce oraz spowodowania, by stan ten uległ jak najszybszej zmianie.

Ze swej strony, inżynierowie drogowi w poczuciu odpowiedzialności za stan komunikacji drogowej w kraju, pracą swoją oraz całym wysiłkiem starać się będą oddać się z całym poświęceniem rozwojowi sprawy drogowej, przyczem nie wątpią, że zdrowy odłam Społeczeństwa apel ten nie pozostawi bez oddźwięku.“

Nr. 19. „I. Ogólno-Polski Zjazd Inżynierów Drogowych we Lwowie postanawia wydanie Księgi Pamiątkowej z tego Zjazdu, której redakcję i wydanie powierza Zarządowi I. Ogólno-Polskiej Wystawy Drogowej we Lwowie.“

Nr. 20. „I. Ogólno-Polski Zjazd Inżynierów Drogowych we Lwowie upoważnia Związek Inżynierów Drogowych w Warszawie do wręczenia uchwał i Księgi Pamiątkowej Panu Prezydentowi Rzeczypospolitej, Panu Marszałkowi Senatu, Panu Marszałkowi Sejmu, Panu Prezesowi Rady Ministrów, Panu Ministrowi Robót Publicznych (względnie przyszłemu Panu Ministrowi Komunikacji), oraz tym Panom Posłom Technikom, którzy sprawą technicznego ustroju w Polsce się zajmują.“

Na tem posiedzenie zakończono o godzinie 17³⁰.

N. B. a) W dniu tym o godzinie 7 do 10 odbyła się zbiorowa wycieczka w okolicę Wystawy Drogowej, gdzie P. Nils Barrén — dyrektor Sp. Akc. Vägmaskiner, Stockholm zademonstrował na drodze gruntowej równacz motorowy nieznany na tutejszym terenie marki „Bitwargen“ Nr. 144.

b) O godzinie 17³⁰ zwiedzono stację doświadczalną Prof. Hubera na Politechnice Lwowskiej.

c) O godzinie 20 odbyło się wolne zebranie towarzyskie w Hotelu George'a.

Na tem protokół zakończono.

Generalny Sekretarz Związku

Inż. Bryliński m. p.

Przewodniczący Zjazdu

Inż. Rogoziński m. p.